

Stichting "Wij vertrouwen stemcomputers niet"
Linnaeusparkweg 98
1098 EJ AMSTERDAM

Contactpersoon
mw. ir. L.A.M. Luijten
Datum
- 8 FEB 2008
Ons kenmerk
VenW/DGW 2008/228
Onderwerp
Wob-verzoek internetstemmen

Doorkiesnummer
070 351 8202
Bijlage(n)
div
Uw kenmerk
Wob-18

Geachte heer Gonggrijp,

Uw brief van 10 januari 2008 heb ik in goede orde ontvangen op 11 januari 2008. Op uw verzoek is de Wet openbaarheid van bestuur (hierna te noemen: Wob) van toepassing. Bij brief van 21 januari 2008 is u medegedeeld dat, mede gelet op het archiefonderzoek en onderzoek van uw verzoek, ingevolge artikel 6 van de Wob de beslistermijn met twee weken is verdaagd. U vraagt om een aantal documenten en correspondentie over internetstemmen die zijn ontstaan na 1 januari 2006.

Wettelijk kader

Op grond van artikel 3, eerste lid, van de Wob kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan. Ingevolge artikel 3, vijfde lid, van de Wob wordt een verzoek om informatie ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11. Het bestuursorgaan kan of moet de openbaarmaking van de gevraagde informatie achterwege laten, indien zich één (of meer) van de in de artikelen 10 en 11 van de Wob genoemde uitzonderingen of beperkingen voordoen.

Beoordeling van uw verzoek

Algemeen

Uw verzoek betreft zoals genoemd documenten van na 1 januari 2006 betreffende internetstemmen. Uit archiefonderzoek is gebleken dat uw verzoek specifiek betrekking heeft op de documenten of delen uit documenten zoals genoemd in bijlage 1. In deze bijlage zijn de documenten genummerd.

Postadres Postbus 20901, 2500 EX Den Haag
Bezoekadres Plesmanweg 1, Den Haag

Telefoon 070 351 61 71
Fax 070 351 8417
Internet www.minvenw.nl

In het onderhavige besluit zal worden verwezen naar de corresponderende nummers in bijlage 1, zodat per onderdeel van dit besluit kenbaar is wat per document is besloten. Niet opgenomen in de bijlage zijn de parlementaire stukken van de behandeling van de Wet modernisering waterschapsbestel, en het Waterschapsbesluit. Deze stukken hebben weliswaar mede betrekking op internetstemmen, maar zij zijn alle reeds gepubliceerd. Geheel ten overvloede is wel opgenomen, onder nummer 10, de recente brief van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat aan de Tweede Kamer inzake internetstemmen. Deze brief is toegevoegd, omdat daarin uitgebreid de stand van zaken t.a.v. dit onderwerp is verwoord.

Uitzonderingen en beperkingen

Zoals reeds opgemerkt, kan of moet ik de openbaarmaking van de gevraagde informatie achterwege laten, indien zich één (of meer) van de in de artikelen 10 en 11 van de Wob genoemde uitzonderingen of beperkingen voordoen.

Ingevolge artikel 5 van de Wob deel ik u mede dat uw verzoek wat betreft de documenten genummerd 1, 2, 3, 5, 7, 9, 10 en 13 wordt gehonoreerd. Conform artikel 7 van de Wob treft u als bijlage een afschrift aan van deze documenten. Vanwege de wijze van verwerking van de documenten voeg ik deze, anders dan u heeft verzocht, 'hard copy' bij dit besluit. Binnen afzienbare tijd zal het geheel wel in gedigitaliseerde vorm raadpleegbaar zijn via de website van mijn departement:

<http://www.verkeerenwaterstaat.nl/actueel/wobverzoeken/>.

Uw verzoek ziet ook op documenten die ik, vanwege de wettelijke uitzonderingen of beperkingen aan de openbaarheid, niet kan verstrekken. Hieronder zullen de (gedeeltelijk) niet verstrekte documenten per uitzondering of beperking worden behandeld. Per uitzonderingsgrond of beperking wordt verwezen naar de op basis daarvan geweigerde documenten met een verwijzing naar de corresponderende nummers van het in bijlage 1 opgenomen overzicht.

Bedrijfs- en fabricagegegevens en onevenredige bevoordeling of benadeling

Artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob bepaalt dat het verstrekken van informatie ingevolge de Wob achterwege blijft voor zover dit "bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn medegedeeld."

Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is van bedrijfs- of fabricagegegevens sprake: "indien en voor zover uit die gegevens wetenswaardigheden kunnen worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers en leveranciers." Onder bedrijfs- en fabricagegegevens vallen niet alleen technische gegevens, maar ook financiële gegevens. In het onderhavige geval gaat het ten aanzien van het document genummerd 4 om een offerte en een plan van aanpak van een specifiek bureau waarin men aangeeft op welke wijze men een testversie van de stembescheiden kan produceren.

Dit document geeft inzicht in de tarieven die men hanteert voor specifieke onderdelen van het te verrichten werk. Deze informatie merk ik aan als vertrouwelijk verstrekte bedrijfs- en fabricagegegevens waardoor ik deze informatie gelet op de Wob niet openbaar mag maken.

Daarnaast is de uitzondering van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob van belang. Dit artikel bepaalt dat het verstrekken van informatie ingevolge de Wob eveneens achterwege blijft voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang "(van) het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van de bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel derden." Voor zover geen sprake is van bedrijfs- en fabricagegegevens in de zin van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob, biedt artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob basis voor een weigering van bedrijfsvertrouwelijke gegevens, waarvan openbaarmaking een onderneming onevenredig zou benadelen. Bij openbaarmaking van deze documenten zal het bureau onevenredig benadeeld worden of zullen concurrenten onevenredig worden bevoordeeld omdat de wijze van opereren en de gehanteerde tarieven openbaar worden.

In het document genummerd 4 zijn op grond van genoemde bepalingen in de Wob gedeelten weggelaten, die aangemerkt kunnen worden als gegevens als bedoeld onder 10, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wob. Bovendien benadeelt openbaarmaking betrokkenen onevenredig.

Onevenredige benadeling

De uitzondering van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob is hierbij eveneens van belang. Dit artikel bepaalt dat het verstrekken van informatie ingevolge de Wob eveneens achterwege blijft voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang "(van) het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van de bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel derden." Openbaarmaking van de documenten genummerd 12 zou een onevenredige benadeling van de Staat tot gevolg hebben. De toegezonden teksten over een mogelijke opzet van het onderzoek zijn nog in conceptstadium en bevatten de persoonlijke beleidsopvattingen van de handelend ambtenaar. Het is in deze fase voorts niet in het belang van de Staat om bekend te maken met welke bureaus gesproken is, vooruitlopend op een mogelijke offerte-aanvraag. Dit kan de positie van de Staat in de eventuele onderhandeling benadelen. Deze mogelijke benadeling weegt mijns inziens niet op tegen het belang van openbaarheid van deze informatie. Gelet hierop besluit ik niet tot openbaarmaking van de documenten genummerd 12.

Intern beraad en persoonlijke beleidsopvattingen

Artikel 11, eerste lid, van de Wob bepaalt dat in geval van een verzoek om informatie uit documenten opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Persoonlijke beleidsopvattingen zijn "een opvatting, aanbeveling of conclusie van één of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten" (artikel 1, onder f Wob). De bescherming van persoonlijke beleidsopvattingen staat centraal in de wetsgeschiedenis van de Wob. De gedachte daarbij was en is dat ambtenaren en alle andere bij het intern beraad betrokkenen vrijelijk de mogelijkheid moeten hebben hun opvattingen te uiten zonder dat zij, dan wel hun bewindspersonen, daarmee naderhand worden geconfronteerd. Anderzijds moeten bewindspersonen zich in vrijheid en vertrouwelijkheid kunnen laten adviseren door hun ambtenaren en anderen zonder dat zij daar naderhand op kunnen worden aangesproken (Memorie van Antwoord, *Kamerstukken II* 1987/88, 19 859, nr. 6, p. 13 en 14).

Artikel 11, tweede lid, van de Wob bepaalt, dat over persoonlijke beleidsopvattingen met het oog op een goede democratische bestuursvoering informatie *kan* worden verstrekt, maar niet in tot personen herleidbare vorm. Naar mijn opvatting is voor toepassing van artikel 11, tweede lid, van de Wob in dit geval geen plaats, omdat openbaarmaking (ook in geobjectiveerde vorm) van de onderhavige persoonlijke beleidsopvattingen niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering is (ABRvS 8 oktober 2003, *LJN-nr.* AL7678).

De documenten genummerd 6, 8 en 11 zijn naar hun aard en gelet op het voorgaande aan te merken als documenten die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en bevatten persoonlijke beleidsopvattingen van de betrokken individuele ambtenaren en andere betrokkenen bij het interne beraad.

Tot slot

Met inachtneming van het bovenstaande besluit ik uw verzoek om openbaarmaking gedeeltelijk in te willigen en gedeeltelijk af te wijzen.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL,

b/d
W.J. Kuijken

Bezwaar

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kunt u tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop dit is bekendgemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat, ter attentie van Hoofddirectie Juridische Zaken, sector Algemeen Bestuurlijk-Juridische Zaken, postbus 20906, 2500 EX Den Haag.

Het bezwaarschrift dient te zijn ondertekend en ten minste het volgende te bevatten:

- a. naam en adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift zich richt (datum en nummer of kenmerk);
- d. een opgave van de redenen waarom men zich met het besluit niet kan verenigen.

Bijlage bij antwoord op Wob-verzoek Stichting "wij vertrouwen stemcomputers niet"

nr.	datum	inhoud	afzender	openbaar
1	13-02-2006	Referenties van RIES t.b.v. UN Award	Waterschapshuis	Geen weigeringsgrond
2	11-04-2006	Hand-out presentatie workshop elektronische waterschapsverkiezingen	Waterschapshuis	Geen weigeringsgrond
3	04-05-2006	Feliciteatie aan Rijnland met winnen UN-prijs	V&W	Geen weigeringsgrond
4	21-01-2007	Intern projectgroepstuk inzake vaststelling stembiljet met als bijlage concept-opdrachtbevestiging eerste ontwerp stembiljet	V&W, bijlage afkomstig van Waterschapshuis	Bedrijfsgegevens in bijlage geschrapt
5	April 2007	Hand-out presentatie Marco Rijkschroeff	Waterschapshuis	Geen weigeringsgrond
6	27-11-2007	interne nota aan Staatssecretaris inzake uitkomsten AO 21-11-2007 over verlenging wet KOA en voorstel voor brief aan Tweede Kamer	DG Water	Geweigerd, intern beraad
7	05-12-2007	Overzicht van onderzoeken naar RIES	Waterschapshuis	Geen weigeringsgrond
8	11-12-2007	interne nota aan Staatssecretaris met verzoek brief aan TK te ondertekenen	DG Water	Geweigerd, intern beraad
9	17-12-2007	Stukken t.b.v. opdracht aan RUG usabilitystudie	Mullpon	Geen weigeringsgrond
10	19-12-2007	brief aan TK over internetstemmen bij de waterschappen	Staatssecretaris V&W	ja, is al gepubliceerd, ten overvloede bijgevoegd
11	09-01-2008	Mail ter bevestiging afspraak met Waterschapshuis voor oriënterend gesprek over goedkeuringsprocedure	V&W	Geweigerd, intern beraad
12	09-01-2008	Mails ter bevestiging afspraken met potentiële externe opdrachtnemers voor oriënterend gesprek over goedkeuringsprocedure	V&W	Geweigerd, onevenredige benadeling
13	08-01-2008	burgerbrief	NAW-gegevens niet openbaar	Geen weigeringsgrond